

שברון

על כניסתה של חברת הענק שברון לישראל לא שמעתם בתקשורת הישראלית, אבל שיחה עם ג'ינה כהן, מומחית עולמית לשוק האנרגיה, מבהירה שזאת אולי ההתפתחות הכלכלית החשובה של העשור ומאירה באור עגום מאוד את הנזק הכספי שגרמו "החברתיים" ברגולציה ובתקשורת למשק הישראלי

מצרים נשארה בלי מספיק גז, והייתה צריכה לקנות גז נוזלי במחירים שהיו אז גבוהים מאוד. בדיוק כשהתעסקו בישראל במתווה הגז ובעיכובו, ובדיוק כאשר היו מחירי גז גבוהים בעולם ובישראל, מצרים נאלצה לקנות גז נוזלי. מצרים קנתה באותה תקופה גז ב-7 מיליארד דולר, יצוא שלמעשה הלך לפח מבחינת ישראל"

ושב ב-1.7.2024. כרגע המחיר עומד על 6.4 דולר (זה, כאמור, בחוזה לטווח ארוך, שנחתם בעת שבה המחירים היו גבוהים יחסית לרמתם כיום - א"צ), כאשר הצדדים ינהלו מו"מ כדי להגיע להסכמות חדשות לגבי המחיר."

האירועים בשוק האנרגיה, שוק עתיר השקעות, מלמדים איך שלטון הפקידים בשילוב פופוליזם ובוטשביזם של ארגונים "חברתיים", מגובים בעיתונאים עם סממאות ריקות מתוכן, גורמים נזק אדיר למשק הישראלי. לצרכן הישראלי. מחירי הגז בחוזה העוגן עם חברת החשמל שיקפו בזמנו את סביבת המחירים הריאלית בשוק - ואין כל קשר לתנודתיות - כי מדובר בחוזה לטווח הארוך. מה מצפים כהן המהיר גבוהים מאוד - להיחשב כמחירי גז נוזלי? הפופוליסטים? לבטל חוזים חברות בינלאומיות בהניף יד עם ולהיחשב לתביעות ענק?

זאת ועוד: שלטון הפקידים מנע בזמנו מחברת החשמל להכניס סעיף שהיה מאפשר לה לקבל את המחיר הנמוך ביותר בשוק, מחשש לפגיעה בתחרות עם תחנות הכוח הפרטיות. זה פגע בצרכן הישראלי והיטיב עם בעלי התחנות הכוח הפרטיות, שמשפחות חשמל לעסקים בלבד. ואולי הממור מכל: ישראל פספסה הזדמנות ליצוא בן עשרות מיליארדי שקלים, דווקא בתקופה שבה היו המחירים גבוהים מאוד - המטרה הגדולה להפיק בעוד שנה, אם לא יותר. זה קרה כתוצאה מהתחרות. "לחוזת העוגן של 'תמר' עם חברת החשמל יש נקודות פתיחה ב-1.7.2021.

והייתה צריכה לקנות גז נוזלי במחירים שהיו אז גבוהים מאוד. בדיוק כאשר התעסקו בישראל במתווה הגז ובעיכובו, ובדיוק כאשר היו מחירי גז גבוהים בעולם ובישראל, מצרים נאלצה לקנות גז נוזלי. מצרים קנתה באותה תקופה גז ב-7 מיליארד דולר, יצוא שלמעשה הלך לפח מבחינת ישראל. אפילו אם ישראל הייתה מוכרת בחצי מהכמות ובחצי המחיר, זה היה מגיע לשניים-שלושה מיליארד דולר והיה מכסה את כל עלות הפיתוח של 'לווייתן'. זה פספוס גדול. החלו מחירי הגז בעולם לרדת, ועם תחילת משבר הקורונה ברבעון השני, השנה, מחירי הגז ירדו לרמה הנמוכה ביותר בהיסטוריה. המחירים ירדו לסביבות דולר ליחידת חום ובאירופה לסביבות 3 דולר באסיה. מדובר במחירי ספורט, מחירים מידיים, ויש מחירים של טווח ארוך, לחוזים של 15 שנה, שהם גבוהים יותר ובהם המחיר לא אמור להשתנות, אלא בנקודות היציאה. אבל עם התאוששות הביקושים, המחירים החלו לעלות כבר לפני שבועיים-שלושה, והיום מחירי הגז באסיה מתקרבים ל-4 דולר ובאירופה לסביבות 3 דולר. "מתווה הגז הצליח משום שנכנסה תחרות שגרמה לירידת מחירים. למשל, מחירי הגז שחתמה חברת החשמל עם 'לווייתן' עומד על 4.79 דולר ליחידת חום. המחירים של מאגרי 'כריש' ו'תנין', שנוכל ודלק מכרו בעקבות מתווה הגז, עומדים על כ-4.4 דולר ליחידה לתחנות הכוח הפרטיות, שיתחילו להפיק בעוד שנה, אם לא יותר. זה קרה כתוצאה מהתחרות. "לחוזת העוגן של 'תמר' עם חברת החשמל יש נקודות פתיחה ב-1.7.2021.

אנרגיות מתחדשות. ייתכן, ואני אומרת את זה רק כאפשרות, שאם שברון תהיה בעמדה זאת, החברות האמריקאיות מאמינות בגז ובנפט, והן מאמינות פחות באנרגיות מתחדשות. לכן ייתכן ששברון תסכים להשקיע בצינור בין ישראל למצרים - זה דבר חשוב מאוד. לשברון יש את היכולת, את האופי ואת המשאבים לעשות זאת, אם תחליט ללכת לכיוון. "כמו כן, היא מכניסה לאזור שלנו יותר יציבות גיאופוליטית. למשל, בירדן קמה התנגדות לרכישת גז מישראל, אבל הם לא ביטלו את החוזה - בגלל הלחץ האמריקאי. עכשיו, תאר לעצמך את הלחץ האמריקאי, לא בסטנדרטים של נובל אנרג'י, אלא בסטנדרטים של שברון - זה לחץ גדול פי 100. ברור שהירדנים לא ייצו ללכת נגד שברון, חברה עם מכירות שנתיות של יותר מ-160 מיליארד דולר. לכן זה יכניס הרבה יותר שקט ויעזור לממשל הירדני, שתומך ברכישת גז מישראל, מול המתנגדים לכך. "זה אולי גם יכול להרגיע את הטורקים, שעושים אינסוף בעיות בכל האזור, גם בנוגע לפיתוח הגז במאגרי 'אפרוטידה' וגם בנוגע לפריקט שנתכן בין ישראל והשוק האירופי, להקמת צינור של 2,100 ק"מ כדי לייצא גז מישראל ומקפריסין, במטרה לנסות להוריד את התלות בגז מרוסיה. הצינור הזה מסובך מאוד. הוא מסובך טכנית ומסובך פוליטית, בגלל התנגדותה של טורקיה, הוא עמוק מאוד ועשוי לעלות 10-7 מיליארד דולר. האירופאים, כפי שהזכרתי, שמרנים הרבה יותר בשנה שנתיים האחרונות ופחות רוצים להשקיע. הבנק האירופי החליט שמתחילת 2022 הוא לא ישקיע בפרויקטים של גז, ולדעתי הם הולכים בצורה מוגזמת לכיוון של

יחד כ-1,000 BCM (יחידות חום). ולא רק ישראל: שברון קיבלה השנה במצרים שלושה רישיונות, ונובל קיבלה בחודשים האחרונים שני רישיונות, כך שיהיו לשברון חמישה רישיונות של קידוחי גז במצרים. היא מקבלת גם מאגר גז בקפריסין, 'אפרוטידה', שם תהיה שותפה של חברות של ודלק. כלומר, שברון תהיה מעורבת במשולש שבין ישראל, קפריסין ומצרים, ובתוך המשולש הזה, מה שהכי מעניין אותה הן מצרים וישראל. מה שטוב במאגרי 'לווייתן' ו'תמר' זה שהם כבר מפותחים, כי הסיכון הכי גדול הוא הפיתוח של המאגרים. זה הרבה כסף: הפיתוח של 'לווייתן' למשל עלה 3.75 מיליארד דולר ולכן לא צריך להשקיע עוד מיליארדים כדי לפתח אותם, לפחות לא בשלב זה. "מצרים היא שוק די טוב לשברון, מכמה סיבות. הביקוש לגז במצרים גדל ב-10% בשנה. יש במצרים גז לבתים, גז למכוניות, גז לתעשיות הפטרוכימיות, ו-65% מצריכת החשמל במצרים היא מגז. נוסף לכך, שר הנפט המצרי עבד בעבר בשביל שברון במשך 23 שנה, כך שהוא מכיר אותם והם מכירים אותו טוב, וזה כמובן נוח להם מאוד. כמו כן, שברון מתעניינת ביצוא של גז נוזלי (הנזלה של גז טבעי כדי להקל על אחסונו ושינועו - א"צ). יצוא בדרך הזאת צפוי לגדול יותר מהאפשרות של יצוא בתוך צינורות. במצרים יש שני מתקנים של גז נוזלי, האחד של חברת של, ושברון כבר בורקת עם של איך אפשר לייצא דרכו גז מישראל למצרים."

השורה התחתונה, כפי שכהן מתארת: שברון נכנסת לישראל באמצעות רכישת חברה אמריקאית, נובל אנרג'י, אבל ההבדל עצום. נובל היא, במושגים אמריקאיים, חברה קטנה, אפילו קטנה מאוד; שברון היא חברה ענק. **3 מה שברון מקבלת?** "שברון תקבל הרבה רישיונות של פצלי שמן בארה"ב, וחוזין מזה היא מקבלת גז, הרבה גז, כי לנובל יש הרבה מאוד גז במזרח הים התיכון. חברות הענק בתחום האנרגיה רוצות לעשות את המעבר מנפט לגז ולאנרגיות מתחדשות, כי נפט הוא הכי מזהם, גז מזהם פחות, ובוראי שאנרגיות מתחדשות כמו שמש ורוח הן הכי פחות מזהמות. המעבר הזה נגרם גם בגלל הלחץ החברתי-תקשורתי על חברות האנרגיה לעבור לאנרגיות מזהמות פחות, להשקיע פחות בחברות שמתעסקות בנפט, ובזמן האחרון אפילו פחות בגז. לעומת זאת, הם מעוניינים מאוד בהשקעות באנרגיות מתחדשות. בכל מקרה, ולמרות האנרגיות המתחדשות, גז הוא סוג האנרגיה שצפוי לגדול הכי הרבה ב-30-40 השנה הבאות, ולכן שברון מקבלת מנובל הרבה גז שיעזור לה לשפר את תדמיתה כחברה מזהמת פחות. "ומה שחשוב לשברון הוא שהיא גם מקבלת כרטיס כניסה לאזור חדש, שיש בו כאמור פוטנציאל נוסף להרבה גז. זה אזור די חדש, לא קדחו פה עשרות שנים, אלא רק בעשר השנים האחרונות. היא מקבלת את 'תמר' ו'לווייתן', שזה

ידענו עד היום אם שברון מעוניינת בנובל אנרג'י בגלל הרישיונות שלה בארה"ב או בגלל הנכסים שיש לנובל בישראל. עכשיו אפשר לומר שגם לרישיונות בארה"ב וגם לנכסים בישראל יש משקל שווה. "צריך להבין: מבחינת ישראל, זה המשקיע הגדול ביותר שהגיע לפה. אם נובל שווה 5 מיליארד דולר, שברון שווה 170 מיליארד דולר, אז הגודל משפיע מאוד, כמובן. יש לה את הכסף והיכולת, והיא גם מתקדמת מאוד מבחינת טכנולוגיות חדשות."

האם הייתם מודעים לכך שחברת האנרגיה השנייה בגודלה בארה"ב, והשביעית בגודלה בעולם, החליטה להיכנס לישראל? האם ידעתם שזאת אחת ההתפתחויות הכלכליות החשובות שאירעו השנה - אם לא בכל העשור האחרון - בתחום האנרגיה בישראל? אני מניח שלכך מהברנז'ה הכלכלית, מרבית הציבור לא היה מודע לכך, משום שזה נקבר עמוק, עמוק מדי, במדורים הכלכליים. כדי להבין איך זה קרה ומהן ההשלכות העתידיות של כניסת חברת שברון האמריקאית לישראל, פנינו השבוע לג'ינה כהן, מומחית עולמית לשוק האנרגיה העולמי. כהן בקיאה בשוק הזה הרבה יותר מכל אחד שאני מכיר - כולל כמובן עיתונאים שהפכו ל"מומחים" גז ונפט, ובייחוד פעילים "חברתיים", שהפכו את הדין סביב הגז בישראל לקרקס של פופוליזם מתובל בתפיסות בולשביקיות.

1 איך הכל התחיל? "זה סיפור מעניין מאוד, שפרטיו נודעו רק בשבועיים האחרונים. שברון החליטה לבדוק כבר בתחילת השנה את האפשרות לרכישת חלק ממאגרי הגז בישראל - ובייחוד את 'לווייתן', מאגר הגז הגדול ביותר. היא יצרה קשר עם חברת נובל אנרג'י, מבעלי המאגר, יחד עם קבוצת דלק, ובשברון אף אמרו שהם רוצים לבקר באסדת 'לווייתן'. נובל השיבה בשלילה, אמרה שזה לא מתאים, גם כי לא הייתה מעוניינת או למכור את נכסיה בישראל וגם כי מנהליה חשבו שביקור באסדת 'לווייתן' עלולה לייצר רעש תקשורתי עם מסר שלא מתאים כרגע לחברה. החלק הזה נפל, אבל הוא הראה לנו משהו מעניין מאוד. לא